Ümit Kardaş: Söz uçar yazı kalır

Posted on 16/12/2015

İttihatçıların kaybetme pahasına da olsa Araplara özerklik tanıma niyetleri yoktu. Kafkasya ve Türkistan düşleriyle kendinden geçmiş İttihatçıların ilk hedefi Fransız desteğiyle özerklik kazanmış olan Lübnan oldu. Lübnan'ın özerkliği 1 Kasım 1916'da kaldırıldı, Hıristiyan yönetici Ohannes Kuyumcuyan görevden alınarak yerine Pantürkist Ali Münif atandı. İstanbul mebusu Salih Cimgöz Meclis-i Mebusan'da olayı şöyle değerlendirdi. "Eskiden Türkiye'nin vücudunda çıban olan Lübnan, şimdi artık onun bir parçası olmuştur."

Lübnan'da hayvanlara el konulması,tohum eksikliğinin yarattığı kıtlıkla birleşince açlık baş gösterir. Lübnan mebusu Emir Adil Bey 10 Mart 1917'de Meclis-i Mebusan'da binlerce kişinin ölümünden söz ederken şunları söyler. "Lübnan ve Beyrut'ta dinamitle ekmek aynı manaya gelmektedir. Mesela Şam'dan gelen bir tüccar veya bir şahsın eşyasında bir okka unun bulunması yasaktır."

Lübnan'ın dışında Suriye'de de develere el konulması sonucu nakliyenin imkânsız hâle gelmesi, un karşılığı kâğıt para kabul edilmeyişi açlığa neden olur. Araplara uygulanan zulümde başrolü oynayan Cemal Paşa, tüccar ve bankerleri sürgünle tehdit ederek kâğıt para ile altını dengede tutmak istemesine rağmen, aradaki fark büyümeye devam eder. Amerika'nın yardımı da kabul edilmeyince köylerde nüfusun büyük bir kısmı yok olur.

Cemal Paşa, Suriye'nin önde gelen liderlerini özellikle makam ve eğitim bakımından ön sırada olanları tutuklatarak askerî mahkemede yargılatır. Heyeti Ayan üyesi Abdülhamit Zohravi, eski mebus Şefik el Müeyyid'in de aralarında bulunduğu 36 kişi idam edilir, bu kişilerin dışında kalanlar ise ağır cezalara mahkûm olur.

Askerî mahkemenin mahkûmiyet kararında belirtilen suç gizli örgüt üyeliğidir. Örgütün faaliyeti ise Suriye'nin özerkliğini sağlamak ve bu amaca varmak için İngiliz ve Fransız diplomatlarıyla ilişki kurmak olarak belirtilir. Bu ilişkileri tespit etmek için Amerikalıların mühürledikleri Fransız konsolosluk binasının damgaları sökülerek arşivden evrak çalınır. Mahkûm edilenlerin aile ve akrabaları Suriye'den Anadolu'ya sürgün edilir. Bu sürgünün Ermeni ve Rum tehcirlerinden farkı, bu yeni kurbanlara takas yoluyla yapılan toprak değişiminden elde edilen gelirin bir kısmının tazminat olarak verilmesiydi. Böylece baskı, zulüm ve tehcir yöntemleriyle Suriye halkının ileri gelenleri yok edilmiş oluyordu.

Askerî mahkemeler kapalı çalışıyor, avukat kabul etmiyor, verilen kararlar hemen infaz ediliyordu. İdamlardan önce Mekke Emiri Hüseyin Paşa'nın oğlu Faysal Bey Cemal Paşa'dan idam cezasına mahkûm olanlar için af diler. Cemal Paşa bu talebi ret ederek idamları infaz ettirir ve peygamber soyundan gelen Faysal Bey'i tehlikeli bularak tutuklatmak ister. Bunun üzerine Mekke Emiri Hüseyin Temmuz 1916'da bağımsızlığını ilan ederek Hicaz'ın büyük bir bölümünü işgal eder. Bu başkaldırı İttihatçı hükümete karşıdır, Hüseyin, halifeliğe karşı olmadığını, padişaha bağlılığını, Cemal Paşa'nın zulmünü Hıristiyanlara yapılanları da katarak açıklar.

İmparatorluğun şiddete dayalı güvenlik politikaları sonucu Arap savaşçılar Suriye ve Mezopotamya'da İngilizlerle işbirliği yaparlar.. Böylece İmparatorluk, padişahın hizmetçisi olduğunu söylediği iki kutsal şehri kaybeder ve halifelik büyük ölçüde zaafa uğrar.

Katı merkeziyetçi, ırkçı, milliyetçi ve şiddete dayalı politikalarla, topraktan önemlisi o toprakta yaşayan insanlar ve onların güçleri kaybedilir. Bizde tarih bu anlamda durmadan tekerrür etmekte. İmparatorlukta ne yaşandığından bihaber olanların bugün güçlü devletlerin paylaşım ve hükümranlık savaşlarında savrulmaları ise mukadder.

Benjamin'in dediği gibi geçmişi öğrenmek, özgürleşmek ve kurtuluş için önemlidir. Ama geçmişi öğrenmenin niteliği daha da önemlidir. Geçmiş olan her şey hâlâ tehlikeler içindedir

ama kefaretine kavuşması için yollar henüz açıktır.

Sorunlarını tartışarak, konuşarak ve uzlaşarak çözen toplumlar medenidir. Sürekli dövüşerek ve şiddet kullanarak sorunları üzerinde tartışamayan ve uzlaşamayan toplumlar gayri medenidir. Şiddet medeniyet kaybıdır. Türkiye'nin bir gün medeni olması umuduyla..

Şimdi veda zamanı. Üç yıla yakın bir süredir bu köşede yazdığım yazılarıma akademik alanda yoğunlaşmak ve kitap hazırlıklarıma hız vermek amacıyla son veriyorum. Taraf'ın fedakar çalışanlarına ve okurlarına sonsuz teşekkürler. Sevgiyle ve iyilikle kalın.

Kaynak: taraf.com.tr